

ONLINE • RADIO • PODCAST • MEET-UPS • TELEVISIE

HVMAN

Jaaroverzicht 2023

INHOUD

Dit jaaroverzicht 2023 belicht een selectie van HUMAN-programma's op tv, radio, online, podcast en in het land.

04_HUMAN IN 2023

Hoofdredacteur Marc Josten kijkt terug op een bewogen jaar.

06_FILOSOFIE & LEVENSKUNST

Goed en verantwoord (samen)leven, hoe doe je dat? Wat is een zinvol bestaan?

14_PUBLIEKE OPINIEVORMING & WAARHEIDSVINDING

Hoe vormen en misvormen politiek, bedrijfsleven, journalistiek en burgers de publieke opinie?

18_SYSTEEMPIJN

Welke structuren belemmeren mensen in hun ontplooiing of ondermijnen hun levensgeluk?

23_HUMANE ECONOMIE

De 24-uurseconomie die het onstilbare consumptisme moet voeden: wat vraagt dat van mens en planeet?

26_ONS NETWERK

Met welke organisaties werken we samen?

Op de cover: 'Bibliothecaris' Quinty Misiedjan presenteert *De Mensenbieb* (zie pagina 7).
Foto: Lesly Kanters

COLOFON

HUMAN 2023 is een uitgave voor relaties en vrienden van omroep HUMAN.
ledenservice@human.nl,
088 205 80 58
© HUMAN 2023

Hoofd- en eindredactie
José Rozenbroek
Ontwerp en vormgeving
Studio Room
Technische eindredactie
Louki Verschuren
Druk Zalsman

Het formele jaarverslag inclusief jaarrekening vindt u op human.nl/over-human

2023 was een vruchtbaar jaar voor HUMAN, stelt Marc Josten vast. Samen met Willemien van Aalst en Ahmet Polat vormt hij de hoofdredactie van de omroep die groeit en bloeit en inmiddels tachtig medewerkers telt – en dan zijn niet eens alle ondersteunende diensten meegerekend en de productieafdeling, die de VPRO voor zijn rekening neemt.

Vruchtbaar, vanwege alle mooie programma's die gemaakt werden maar ook verdrietig, door de plotselinge dood van Clairy Polak, die een grauwsliuier over het jaar wierp.

Wat maakte Clairy zo goed en zo waardevol voor HUMAN?

'Haar onbevooroordeelde nieuwsgierigheid. Ze kon ongelooflijk goed open vragen stellen. Ze bereidde zich altijd uitstekend voor en kon ook improviseren als het gesprek een andere kant uit wandelde dan ze van tevoren had bedacht.

En, misschien wel het allerbelangrijkst: ze kon luisteren als geen ander. Daarbij had ze gevoel voor humor, waardoor een zekere lichtheid nooit ontbrak, hoe ernstig het onderwerp ook was. Nu ik er zo over nadenk: allemaal eigenschappen die heel goed bij HUMAN passen.'

Wat maakt HUMAN tot HUMAN?

'We zijn een levensbeschouwelijke omroep die zich focust op vier pijlers: levenskunst, systeem-

pijn, publieke opinie en humane economie. Alle programma's die we maken rusten op een van deze pijlers, of het nu tv is, radio, online, een podcast of een onderwijs/debatprogramma. Daarmee proberen we de miljoenen mensen te bedienen die hun inspiratie niet ontlene aan een god maar hun normen en waarden toetsen aan de rechtsstaat en de democratie, en zich door andere mensen willen laten inspireren. Die goed en verantwoord willen leven. We willen hoop en perspectief bieden. Moedig voorwaarts ondanks barre tijden – dat voel ik bijna als een morele plicht.'

'Moedig voorwaarts, dat is onze morele plicht'

Aan welke programma's denk je dan?

'Oei ... We hebben zo veel goeie dingen gemaakt, daaruit is het moeilijk kiezen. Wat ik bijvoorbeeld een geweldig programma vond, is *De Mensenbieb*.

In deze bibliotheek leen je geen boeken, maar echte mensen.

Kinderen die een vraag hebben of ergens mee worstelen worden geholpen door presentator Quinty Misiedjan, die het 'juiste boek' voor ze vindt. Dat levert lieve, mooie, interessante gesprekken op.

Karo wil goed dood is een ander programma dat me diep raakte en ook heel goed is bekeken. Karo is een jonge, zwaar depressieve vrouw. Ze wil dood, haar psychisch lijden is uitzichtloos en ondraaglijk. We volgen haar in haar proces naar euthanasie.

De driekoppige hoofdredactie van HUMAN: Willemien van Aalst, Ahmet Polat en Marc Josten.

Voor *Therapie* mochten we filmen in de spreekkamer van verschillende therapeuten. We luisterden mee naar de gesprekken die ze voerden met hun – geanonimiseerde – cliënten. Wanneer krijg je nou die kans? Het geeft inzicht in hoe je problemen kunt oplossen, en vergroot op die manier je veerkracht.

Een ander geslaagd programma vind ik *Wat houdt ons tegen?* De journalisten Jeroen Smit, Daphné Dupont-Nivet en Jaap Tielbeke onderzoeken daarin waarom we zo weinig doen om

ons gedrag te veranderen terwijl we donders goed weten dat het niet goed gaat met de planeet.

Ik wil ook graag *Duidelijke Taal* noemen, waarin Loes Luca onderzoekt wat het betekent om laaggeletterd te zijn. Als je niet goed kunt schrijven en lezen gaan er vaak nog veel meer dingen mis. Luca spreekt niet alleen met laaggeletterden, maar met allerlei maatschappelijke organisaties. Samen met de gemeente Rotterdam en Stichting Lezen en Schrijven organiseerden we ook een verdiepende bijeenkomst, want als instanties laaggeletterdheid herkennen, kunnen ze er ook beter mee omgaan. Die impact is voor ons belangrijk; we willen dat onze programma's verder reiken dan de uitzending.'

Waar verheug je je op in 2024?

'Wat ongetwijfeld veel stof zal doen opwaaien is de documentaireserie *Staal*, over Tata Steel, de grootste vervuiler van Nederland. Dat is op precies het juiste moment een enorm interessant verhaal. Nederland verkeert in een grote transitie en dat geldt zeker voor de zware industrie. *Staal* heb je nodig voor van alles en nog wat, maar de productie is niet meer van deze tijd. We volgen de mensen die in de IJmond wonen, werken en een gemeenschap vormen. Het is een genuanceerd verhaal, niet alleen maar een zwart-witte tegenstelling tussen voor- en tegenstanders. Het is subtieler. Dat maakt de serie erg spannend.'

Bij elk programma vindt u een link of QR-code. Scan ze met de camera van uw smartphone en u komt rechtstreeks in de link waarmee u het programma kunt bekijken of beluisteren.

Onderstaande icoontjes geven het soort programma aan.

- Kijken
- Luisteren
- Evenement

FILOSOFIE EN LEVENSKUNST

2DOC KORT: LOKAAS VOOR RUSSEN

Videobrief van een influencer uit Oekraïne

Na de inval van Poetin in Oekraïne zag de Litouwse influencer Agne Kulitaite angst in de ogen van haar ouders: zou hun land ook weer onvrij worden? Wat kon Agne doen? Ze verzon een list. Ze creëerde een aantal profielen op Tinder, en verleidde Russische mannen met seksueel getinte foto's om contact met haar te leggen. Was het contact eenmaal gelegd, dan stuurde ze deze mannen berichten over de werkelijkheid van de Russische inval. Vrouwen uit andere landen sloten zich aan bij Agne. Een van de vrouwen maakte in Oekraïense steden profielen aan en kwam zo in contact met in Oekraïne gelegerde Russische soldaten die via Tinder op zoek waren naar Oekraïense vrouwen. Daardoor verreesden ze onbewust hun locatie. In haar 2Doc Kort: *Lokaas voor Russen* doet Agne verslag.

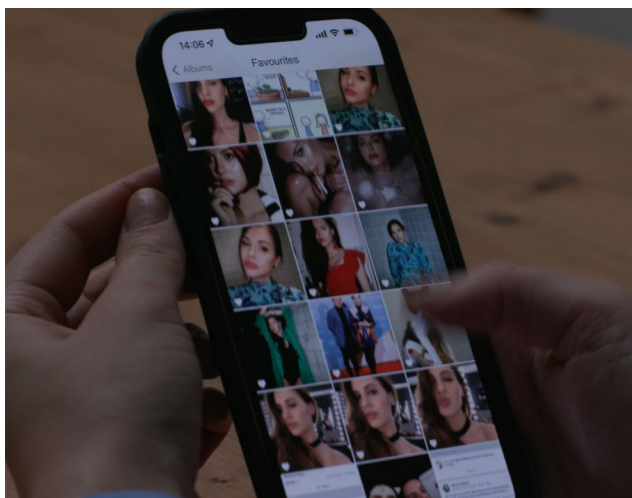
**KLIK
HIER**

KARO WIL GOED DOOD

Karo (29) uit Beverwijk heeft een complexe posttraumatische stressstoornis (CPTSS) en is uitbehandeld. Haar psychisch lijden is uitzichtloos en ondraaglijk, verder leven wil ze niet meer. Daarom is ze een euthanasietraject gestart. Regisseur Xena Maria Evers volgt haar in de laatste maanden richting haar zelfgekozen dood. Ze filmt Karo wanneer ze 'pittig depressief' is en zichzelf en haar huis verwaarloost. 'Zelfhaat maakt meer kapot dan je lief is', zegt Karo. Werken kan ze niet, slapen is een probleem vanwege herbelevingen, paniekaanvallen en nachtmerries. *Karo wil goed dood* is het HUMAN-programma dat in 2023 het best is bekeken op NPO Start, met ruim 416.000 streams. Het werd gemaakt in samenwerking met MIND Korrelatie en de Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levensinde.

**KLIK
HIER**

Goed en verantwoord (samen)leven, daar gaat het ons om. Hoe doe je dat? Wat is een zinvol bestaan?

DE MENSENBIEB

Waar je geen boeken, maar mensen leent

De Mensenbieb is een magische bibliotheek waar je geen boeken komt lenen, maar echte mensen en hun levensverhalen. Kinderen die een bepaalde vraag hebben, ergens mee worstelen, of gewoon enorm nieuwsgierig zijn naar iets of iemand, worden geholpen door bibliothecaris annex presentator Quinty Misiedjan, die het 'juiste boek' voor ze vindt. En dan gebeurt het ... het boek komt ter plekke tot leven. In *De Mensenbieb* kunnen kinderen onbeschaamd alles vragen aan mensen met wie ze normaal niet zo snel in aanraking zouden komen. Het brengt volwassenen en kinderen letterlijk in gesprek met elkaar, en dat levert interessante, ontroerende en grappige ontmoetingen op. Presentatrice Quinty in een interview in het AD: 'Ik herinner me een gesprek tussen een kind en een ongeneeslijk ziek 'mensenboek', een volwassene, over de vraag waar je naartoe gaat als je dood bent. Dat was zo open en aandoenlijk. Ze probeerden elkaar niet te overtuigen, maar luisterden gewoon: o, jij denkt dat, en waarom? Zonder oordeel. Daar kunnen volwassenen nog van leren.'

**KLIK
HIER**

© LESLY KANTERS

'Dit kwam zo aan'

Quinty over *De Mensenbieb*: "De elfjarige Imaney had vragen over hoe ze zelfverzekerder kon worden over haar lijf. Op school zeiden kinderen dat ze sommige kleding niet kon dragen omdat ze daar te dik voor zou zijn. En zonder te spullen: ik merkte dat het levende boek, Keysha, bepaalde dingen zei die zo goed aankwamen."

FILOSOFIE EN LEVENSKUNST

2DOC: ZO DOOD ALS EEN PIER

Over leven, dood en afscheid

Juf Pleun stierf aan een hartaanval, juf Tineke aan kanker. En nu is er nog een juf ongeneeslijk ziek: op de 7e Montessorischool

in Amsterdam zijn de kinderen de afgelopen jaren wel heel vaak met de dood geconfronteerd. In de jeugddocumentaireserie *Zo dood als een pier* volgen we een groepje 10-jarige leerlingen in de schooltuin: Mo, Minh, Mia, Anthony en Natalie. Ze wroeten in de aarde, spelen met een dode worm, planten zaadjes en ruimen dorre bladeren op. Ondertussen praten ze over de dood van hun huisdieren, oma's en opa's en juffen, en filosoferen over of er wel of geen leven na de dood is. Documentairemaker Sara Kolster is ook opgeleid als rouwbegeleider voor kinderen en jongeren. *Zo dood als een pier* is een productie van Prospektor in coproductie met HUMAN en kwam tot stand met steun van het NPO-fonds en Stimuleringsfonds Rouw. De serie werd genomineerd voor een Gouden Leeuw in de categorie Beste Nederlandse Non-Fictieserie. Voor Schooltv zijn er aangepaste edities, zodat ook in de klas over dood en rouw gesproken kan worden.

**KLIK
HIER**

Sara Kolster:
'De cyclus van het leven in de schooltuin maakt de dood heel herkenbaar'

OVER LEVEN

Hoe doe je dat eigenlijk?

Hoe doe je dat eigenlijk, leven? Heeft het leven zin? Of is dat onzin? Is een mens verantwoordelijk voor zijn eigen geluk? Hoe ga je om met tegenslag? En waar put je troost uit? In het tweede seizoen van *Over Leven* spreekt Coen Verbraak vanuit het ARTIS-Groote Museum met gasten als advocaat Gerard Spong, voetbalcoach Vera Pauw en politicus Lisa van Ginneken over wat het leven de moeite waard maakt.

IMPACT

In samenwerking met het ARTIS-Groote Museum werden napraatsessies georganiseerd met de diverse gasten en publiek met vaak dezelfde ervaringen. Zo vond men herkenning en steun bij elkaar. human.nl/overleven

WAT ZOU JIJ DOEN?

Kinderen vragen kinderen om raad

In *Wat zou jij doen?* vertellen kinderen waarvan zij wakker liggen en vragen raad aan leeftijdsgenoten over dilemma's met betrekking tot familie, onzekerheid, vriendschap, gezondheid, anders zijn, hun toekomst. Het programma heeft een groot bereik op sociale media. Zo bereikte een fragment waarin

Thymen en Jaysen (11 en 12 jaar) over hun overleden ouders vertellen, meer dan een miljoen mensen op Facebook.

human.nl/watzou-jijdoen

BRAINWASH

Zomerradio met gasten die tot nadenken stemmen

Brainwash Zomerradio is onderdeel van platform Brainwash 'voor grote vragen en zoekende antwoorden'.

In deze zomerse radioserie van HUMAN op NPO Radio 1 interviewt Floortje Smit denkers en doeners aan de hand van muziek die ze zelf meebrengen. Tien afleveringen lang spreekt ze met filosofen, wetenschappers, therapeuten, theatermakers en schrijvers over de nummers die vormend zijn geweest voor hun identiteit en denken. Smit spreekt met onder anderen schrijver Abdelkader Benali, relatietherapeut Roefke Carmiggelt-Polak, kunstenaar Erik van Lieshout, socioloog Ameline Ansu en componist Joep Beving. brainwash.nl

METROPOLIS

Kijkje in alle hoeken van de wereld

'*Metropolis* is een snoepje op de zondagavond', zei tv-recensent Han Lips in *Het Parool*. In *Metropolis* gaan lokale journalisten in hun eigen stad of land op zoek naar

antwoorden op universele vraagstukken. Bijvoorbeeld hoe in China naar échte mannen wordt gekeken en hoe in India gedacht wordt over vrouwelijk seksueel genot. In samenwerking met Hivos. human.nl/metropolis

THERAPIE

Meeluisteren in de spreekkamer van de therapeut

Seks, daar vindt Elly al dertig jaar niks meer aan, terwijl Gerben haar wil overstelpen met zijn liefde. Hendrik werd van school gestuurd omdat hij druk was met zorgen voor zijn depressieve moeder. Jeroen heeft een misbruikverleden en zoekt naar meer verbinding met zijn vrouw Hilde. In de vierdelige serie *Therapie* mogen we meeluisteren naar intieme gesprekken tussen therapeut en cliënt die normaliter achter gesloten deuren plaatsvinden. Therapeuten Jim van Os, Cocky Drost, Dafna Swarts, Imane El Boujdaini en Helen van Empel behandelen cliënten die in volledige anonimiteit hun trauma, angst, psychose, seks- en drankproblemen bespreken. Daarnaast delen Jurre Geluk, Hanneke Groenteman, Sosha Duysker en oud-schaatser Stefan Groothuis hun ervaringen met therapie. In de serie worden de gesprekken vastgelegd door onbemande camera's. De cliënten blijven buiten beeld en hun stemmen zijn nagesynchroniseerd zodat hun privacy volledig wordt bewaakt. Het levert ontroerende inkijkjes op in de menselijke psyche. Ondertussen leren we ook de wereld van de therapeuten kennen die zichzelf openstellen: hoe gaan ze te werk, wat nemen ze mee naar huis, wat beklijft van de gesprekken?

**KLIK
HIER**

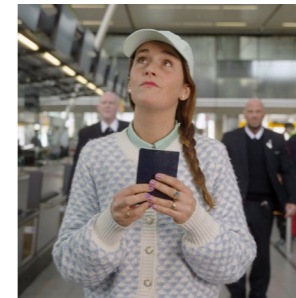

Jurre Geluk:
'Hoe komt
het dat bijna
niks me raakt?
Waar komt dat
vandaan?'

GRENSGEVALLEN

Op zoek naar de lijn tussen zwart en wit

In *Grensvallen* verkent schrijver en theatermaker Marjolijn van Heemstra cultureel bepaalde grenzen. Ze neemt je mee in haar denkproces over zes omstreden onderwerpen: abortus, gender, grensoverschrijdend gedrag, klimaatactivisme en dekolonisatie. Neem abortus: nergens is de lijn tussen dood en leven zo precair als bij dit onderwerp. Waar leg je de grens tussen leven en dood? Bij 14 weken, zoals in Frankrijk? Of, zoals in Nederland, bij 24? Een aarzelende zoektocht naar nuance, waarbij de meeste vragen niet tot antwoorden leiden, maar tot meer vragen. human.nl/grensvallen

2DOC: TEEKAY, DE SALTO KONING

Waar is de vlogger en rapper naar op zoek?

Rapper en breakdancer Teekay (Dennis Kaal) uit Eindhoven is bekend om zijn salto's en vlogs die stof doen opwaaien. Bij de coronarellen in 2021 krijgt Teekay niet alleen landelijke bekendheid als vlog-verslaggever, maar hij belandt daardoor ook in de cel. Na zijn straf gooit Teekay het roer om. Hij wil vooral een voorbeeld zijn voor andere jongeren. In *2Doc: Teekay, de Salto Koning* vertelt hij over zijn jeugd in pleeggezinnen, zijn afwezige ouders, de fouten die hij heeft gemaakt, zijn dromen en zijn zoektocht: wie is Teekay? human.nl/teekaydesaltokoning

HET FILOSOFISCH KWINTET

Algemeen belang versus eigenbelang

Onder de titel: 'Ikke, ikke, ikke en de rest ...' onderzocht *Het Filosofisch Kwintet* in alweer het 13^e seizoen met verschillende denkers het thema algemeen belang. Dat lijkt het immers steeds vaker te verliezen van het eigenbelang. Een echt Clairy Polak-onderwerp, dat een schot in de roos bleek. Als geen ander kon zij immers zo'n onderwerp met haar gasten bevragen en analyseren. Na afloop concludeerde Clairy dat we met dit thema nog lang niet klaar waren. Anderhalve maand later overleed ze tot ons groot verdriet. We missen haar enorm.

**KLIK
HIER**

© MAARTEN MOOIJMAN / HUMAN

AI LOVE

Ramp of redding?

Kunstmatige intelligentie zorgt niet alleen voor ongekende technologische mogelijkheden, maar raakt ook aan de kern van menselijke relaties en interacties. Het programma *AI Love* duikt in dit nieuwe tijdperk, waarbij we niet alleen kijken hoe AI de zorg en het onderwijs kan veranderen, maar ook naar sociale chatbots, die met je kunnen praten en gevoelens kunnen tonen. Neem de man die een relatie heeft opgebouwd met een Replika, een met AI gecreëerde partner. Waarom kiest hij voor virtuele liefde? Kan hij een betekenisvolle relatie met zijn chatbotliefde opbouwen? Hoe raakt die verhouding het 'echte' leven?

DE HUMANISTISCHE CANON

Op de schouders van inspirerende mannen én vrouwen

Humanisten halen hun inspiratie niet uit een god, maar uit andere mensen. De Humanistische Canon is daarvoor een bron: een overzicht van humanistische denkers door de eeuwen heen. Maar de tijden zijn veranderd en een canon die voor 80 procent uit witte mannen bestaat, is niet erg representatief voor de ontwikkeling van het humanistische gedachtegoed. Samen met het Humanistisch Verbond maken we de Humanistische Canon representatiever. Met podcastafleveringen en animaties over bijvoorbeeld wis- en natuurkundige Émilie du Châtelet, die het heersende dogma doorbrak dat vrouwen ongeschikt zouden zijn voor de wetenschap. [humanistischecanon.nl](https://www.humanistischecanon.nl)

2DOC: QUEERKAMP

LGBTQIA+-jongeren ontmoeten elkaar

Je moet het maar durven: als queer tiener meegaan op een zomerkamp voor LGBTQIA+-jongeren. In de documentaire *Queerkamp* volgen we verschillende deelnemers die zich hebben opgegeven voor het hojokamp ('homojongeren-kamp') in Gemert. De jongeren zijn tussen de 14 en 22 jaar en komen vaak uit plaatsen waar hun genderidentiteit en/of seksuele oriëntatie niet vanzelfsprekend is. In een vakantieweek met andere queer jongeren ervaren ze hoe het voelt om helemaal zichzelf te mogen zijn, maar gaan ze ook de confrontatie met zichzelf aan. En dat blijkt nog niet zo gemakkelijk.

SPEEL!

Improviseren op het scherpst van de snede

Improvisatie is voor de humanist een levensfilosofie: het toont je incassingsvermogen, flexibiliteit en veerkracht. In samenwerking met Omroep ZWART presenteert HUMAN een nieuw improvisatieprogramma met een cast vol nieuwe gezichten. De spelers uit de groep bepalen de koers, putten inspiratie uit onderwerpen die hun leven raken, zoeken grenzen op, dagen elkaar uit, willen iets bewijzen, en de wereld hun verhaal vertellen. Maar het publiek heeft de macht om de situatie volledig om te draaien. Elke aflevering is een achtbaan die je op het puntje van je stoel houdt.

ARNON GRUNBERG PRESENTEERT HET FILOSOFISCH KWINTET 2024

Waarin luisteren net zo belangrijk is als spreken

Er is maar één Clairy Polak. Daarom wilden we voor de nieuwe serie van *Het Filosofisch Kwintet* een presentator met een zeer eigen en uitgesproken karakter. Die hebben we gevonden in schrijver Arnon Grunberg. Hij heeft ervaring als filosofisch moderator en hij heeft altijd de open blik die noodzakelijk is voor een programma waarin luisteren net zo belangrijk is als spreken. Als omroep en als redactie zijn we vereerd met het grote enthousiasme waarmee Arnon Grunberg op ons verzoek reageerde.

Arnon Grunberg is net zo'n onafhankelijke persoonlijkheid als Clairy Polak

2DOC: JEZIDI VROUWEN – DOCHTERS VAN DE ZON

In de documentaire vertellen negen Jezidi vrouwen hoe ze door IS gevangen genomen werden, mishandeld en als koopwaar werden aangeboden. Na de ineenstorting van het islamitisch kalifaat zijn ze bevrijd, ontsnapt of vrijgekocht. Hoe verwerk je zulke trauma's? De Koerdisch-Nederlandse filmmaker Reber Dosky volgde de vrouwen in een vluchtelingenkamp in Koerdisch Irak tijdens hun pogingen om weer te worden wat ze ooit waren: 'dochters van de zon', zoals Jezidi vrouwen in hun thuisland worden genoemd.

IMPACT

Op de première van het Movies That Matter Festival (media-partner) waren zes Jezidi vrouwen aanwezig. Zij reisden erna met de documentaire langs 17 steden, waar ze met ruim 3000 bezoekers spraken. De tournee kreeg veel media-aandacht. Gesprekken met politici leidden tot een taskforce voor betere opvang en traumabehandeling. Impactcampagne in samenwerking met Stichting Vluchteling, VluchtelingenWerk Nederland, Amnesty International, het Koerdisch Instituut Brussel en DC4 Yazidi Rights.

**KLIK
HIER**

PUBLIEKE OPINIEVORMING & WAARHEIDSVINDING

DE CARTOONCRISIS

Podcast over censuur en kwetsuur

Op 16 oktober 2020 werd de Franse geschiedenisleraar Samuel Paty op straat onthoofd. In een les over de vrijheid van meningsuiting had hij een cartoon met de profeet Mohammed getoond.

In de vierdelige podcast *De Cartooncrisis* onderzoekt Stine Jensen de grenzen van de vrijheid van meningsuiting, waar docenten steeds meer mee worstelen. Wat toon je, wat bespreek je? Hoe moedig ben je? Is het goed om rekening te houden met de gevoeligheden van bepaalde groepen die zich beledigd voelen? Niet alleen rondom cartoons zijn de grenzen onduidelijk, rellen over censuur en kwetsuur zijn steeds vaker aan de orde van de dag. Denk aan lentekriebels, gender, Roald Dahl of 'woke'.

KLIK
HIER

In de pers

In *Trouw* zei Stine Jensen: 'Juist in deze tijd is onderwijs over de vrijheid van meningsuiting belangrijk. En ook goed leren kijken: wat zien we eigenlijk?'

En: 'Iedereen wordt wel geraakt door iets, en vaak is dat als je ziet dat de groep waarmee je je identificeert stereotiep wordt

neergezet.'

De podcast kwam tot stand in samenwerking met Erasmus Universiteit Rotterdam, waar Jensen hoogleraar publieksfilosofie is.

© ANNA VAN KOOIJ

© MO BARENDIS

MEDIASTORM

Beeldvorming onder de loep

Welke gebeurtenissen waren afgelopen week belangrijk in de media? Hoe worden ze ons voorgeschoteld? Hoe worden we bewust of onbewust gestuurd in onze mening? In

Mediastorm wordt onze beeldvorming onder de loep genomen en ontleed door presentatoren Lara Billie Rense en Tim de Wit en wisselende gasten. De uitzending over grensoverschrijdend gedrag in België zorgde voor veel reacties, waaronder een artikel in *de Volkskrant*.

Hoe worden we bewust of onbewust gestuurd in onze mening?

KLIK
HIER

Hoe beïnvloeden politiek, bedrijfsleven, journalistiek en burgers de publieke opinie?

ARGOS MEDIALOGICA

Het 'eerlijke verhaal': wat is dat?

Hoe komt de publieke opinie tot stand? In het tv-programma *Argos Medialogica* onderzoeken we hoe journalisten, politici, bestuurders en burgers juiste en onjuiste beelden scheppen van de werkelijkheid.

Impactvolle uitzendingen

- *Upside Down*, *SynDROOM*, *Down the Road*: mensen met down zijn geliefd op tv. Vorig jaar barstte een discussie los over dit soort televisie. Volgens critici schetsen de programma's een te positief beeld van het syndroom. Uit ons onderzoek blijkt dat ook allerlei belangenverenigingen proberen de beeldvorming rond down te beïnvloeden, zoals de anti-abortusbeweging.
- Volgens de AIVD vormen complottheorieën over een 'kwaadaardige elite' een bedreiging voor de democratische rechtsorde. In de aflevering *Waarheidsstrijders of complotdenkers?* duiken we in de wereld van complotdenkers en de media die aan hen een podium bieden. Door wie worden die media eigenlijk betaald?
- Seksuele vorming op basisscholen is schadelijk voor kinderen: die bewering leidt tot verhitte discussies aan talkshowtafels, op sociale media en in de Tweede Kamer. *Argos Medialogica* ontleedt hoe de emoties rond de Week van de Lentekriebels zo hebben kunnen oplopen.

KLIK
HIER

Hoe konden de emoties rondom 'Lentekriebels' zo hoog oplopen?

ARGOS RADIO

Hét platform voor onderzoeksjournalistiek

In *Argos*, hét platform voor onderzoeksjournalistiek van HUMAN en VPRO, onthullen we wat politici en bestuurders liever verborgen houden en kijken we verder dan de waan van de dag. *Argos* staat voor verhalende journalistiek – grondig onderzocht en genuanceerd verteld. Elke twee weken zijn we op zaterdag te beluisteren op NPO Radio 1. Ook in 2023 doken we weer diep in de meest uiteenlopende onderwerpen.

**KLIK
HIER**

ARGOS TV

Worden gezinshuizen wel gecontroleerd?

Benito werd jarenlang emotioneel mishandeld en verwaarloosd in het gezinshuis waarin hij opgroeide. Na een tuchtzaak mocht de gezinshuismoeder haar vak niet meer uitoefenen. In *Argos* bleek dat ze gewoon aan het werk was.

De vrouw is veroordeeld, maar bleef haar vak toch uitoefenen. Hoe is dat mogelijk?

IMPACT

- Het gezinshuis is inmiddels gesloten.
- Honderden reacties, ook in de landelijke pers en op social media.
- Gemeenten beloven betere controle.

**KLIK
HIER**

2DOC KORT: 955 DAGEN

Bijna 1000 dagen vast op de terroristenafdeling

De Syrische oorlogsvluchteling Maher komt in 2015 naar Nederland. Hij is dan 21 jaar. Twee jaar later wordt hij in Bergen op Zoom door een arrestatieteam van zijn bed gelicht: 'Politie, politie! Handen omhoog, handen omhoog!' Verdenking: lidmaatschap van een terroristische organisatie. 955 dagen zit Maher vast op de terroristenafdeling van de gevangenis in Vught en Rotterdam, totdat de rechter hem in hoger beroep vrijspreekt.

Wat betekent het als je ten onrechte beschuldigd wordt van terrorisme? In de documentaire *955 dagen* vertelt Maher voor het eerst zijn verhaal

en gaat hij terug in de tijd: hoe kon één foto op Facebook zijn leven veranderen? Regisseur Sakir Khader laat op indringende wijze zien wat de impact is van een label dat je krijgt opgeplakt en dat je nooit meer kwijtraakt, hoe het oordeel van anderen aan je gaat vreten, en wat dat met je zelfvertrouwen doet. De film is opgenomen in een kale ruimte, waarin Maher zijn tijd in gevangenschap herbeleefd en de gevolgen voor zijn leven voelbaar worden. 'Nadat er een einde kwam aan de nachtmerrie kreeg ik geld, een huis, een zekere vrijheid. Maar wie vergoedt dat mijn verloofde me heeft verlaten en nu getrouwd is met een ander? Niets kan dat compenseren.'

**KLIK
HIER**

REWIND

Terug naar de kern

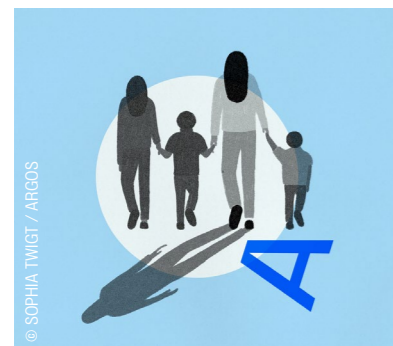
In ons privéleven en onze maatschappij zijn nieuwe technologieën aan de orde van de dag en worden we overspoeld met informatie. In *Rewind* wordt teruggegaan naar de kern van de nieuwstroom, bijvoorbeeld het moment waarop het overzicht verloren is gegaan. Of het moment waarop een gebeurtenis door sociale media op foutieve of eenzijdige wijze wordt opgepakt. *Rewind* ontrafelt journalistieke dilemma's door online en offline beeldvorming onder de loep te nemen, te reflecteren op stereotypen, vooroordelen en tunnelvisie, en te laten zien welke perspectieven buiten beeld blijven. *Rewind* zal gebruikmaken van verschillende mediavormen.

CLICKWISE

Online weerbaar en mediabewust

Hoe herken je nepnieuws en desinformatie, hoe werken beeldvorming, algoritmes en AI, hoe ga je om met pestgedrag en groepsdruk? En hoe gedraag jij je op sociale media? Ciana Mayam presenteert *Clickwise*: video's die voor Schooltv worden gemaakt om jongeren tussen de tien en veertien jaar bewust te maken van wat hun online leven met zich meebrengt. Zo ontrafelt bijvoorbeeld ethisch hacker Ouissal Touhaf het online leven van een doodgewone tiener.

Veel aandacht hiervoor in de pers, o.a. op de voorpagina van NU.nl, waarop 669 lezers reageerden. Binnen Jeugdzorg wordt de roep om verandering steeds luider. Ook zijn er Kamervragen gesteld.

SYSTEEMPIJN

Welke structuren hinderen mensen – of dieren – in hun ontwikkeling en ondermijnen hun levensgeluk?

DUIDELIJKE TAAL

Leven met laaggeletterdheid

In Nederland kampen zeker tweeënhalf miljoen mensen met laaggeletterdheid. Toch heeft bijna niemand het erover. Wie zijn deze mensen? Hoe (over)leef je in een maatschappij waarin alles om taal draait? Hoe neem je de tram, hoe regel je zorg voor jezelf als je ziek bent, hoe ga je naar school en hoe houd je een baan vast? In de vierdelige serie *Duidelijke Taal* gaat Loes Luca op onderzoek uit. 'Laaggeletterde mensen zijn op een bepaalde manier heel slim. Ze moeten wel, want ze kunnen niet lezen en schrijven. Ze kunnen vaak heel goed onthouden', zegt zij.

IMPACT

Met de gemeente Rotterdam en Stichting Lezen en Schrijven organiseerden we een verdiepende bijeenkomst waarin Loes Luca en de hoofdpersonen in gesprek gingen met bestuurders, werkgevers en docenten. Belangrijkste les: gebruik spreektaal, zorg dat de samenwerking tussen gemeenten en ministeries verbetert, en geef meer aandacht en geld aan volwassenenonderwijs. Als gevolg van *Duidelijke Taal* registreerde Stichting Lezen en Schrijven meer aandacht voor bestaande initiatieven van partijen die werken aan de aanpak van laaggeletterdheid. Ook hun website en sociale media trokken aanzienlijk meer aandacht.

**KLIK
HIER**

Loes Luca:
'Ik hoop dat met deze serie de schaamte wordt weggenomen'

Saskia Gubbels:
'Er wordt veel over hen geschreven, maar nooit mét hen gepraat'

2DOC: BRANDMEESTER

Een nieuwe wind moet door de kazerne waaien

Gerrie Koning, bevelvoerder van brandweerkazerne Dirk in Amsterdam, staat altijd paraat, altijd in uniform, altijd klaar om voor zijn mannen door het vuur te gaan. Maar zijn liefde voor de zaak begint te wringen door de vernieuwingsdrang van de korpsleiding. De diversiteit binnen het korps moet omhoog, het ziekteverzuim omlaag. Aan Gerrie de uitdaging om met zijn manschappen mee te bewegen naar een nieuwe tijd. En dat valt niet mee. Documentairemaker Saskia Gubbels: 'Ik zag dat de mensen op de werkvloer heel andere behoeftes hadden. Als je ligt te slapen en het alarm gaat af, moet je binnen een paar seconden van nul naar honderd. Binnen twee minuten zit je in de wagen en nog geen tien minuten later kun je boven een reanimatie hangen. Vervolgens keer je terug en wil je even bijkomen, misschien een beetje klussen, maar dan moet je om 9 uur 's ochtends naar een cursus mindfulness. Ja, dat vraagt om verzet.'

IDFA

Brandmeester ging in première tijdens IDFA 2023 in Carré, in het bijzijn van zo'n 500 brandweertieten. De documentaire werd geselecteerd in het Luminous programma en genomineerd voor de Best Dutch Film Award (beide IDFA). Co-productie met Tangerine Tree.

**KLIK
HIER**

SYSTEEMPIJN

2DOC KORT: IK BEN HIER VOOR HET DIER

Achter de voordeur van huisdiereigenaren

Elke dag komen inspecteurs van de Dierenbescherming bij mensen thuis van wie ze zich afvragen of de rechten van hun huisdieren niet geschonden worden. Regisseur Walter Stokman mocht mee op huisbezoek, waardoor we een onthullend kijkje krijgen in wat er speelt achter de voordeur van deze huisdiereigenaren. Huisdieren zijn van ons afhankelijk, maar daar gaat vaak iets mis, constateren de inspecteurs. Mogen mensen wel zomaar een huisdier hebben wanneer blijkt dat ze er niet voor kunnen zorgen? *Ik ben hier voor het Dier* trok de aandacht van de pers en was de best bekeken 2Doc in 2023.

KLIK
HIER

2DOC: BODEM IN BEWEGING

Winnaars en verliezers in een Gronings dorp

Het Groningse dorpje Overschild staat op slappe veengrond en is daardoor extra gevoelig voor aardbevingen. *Bodem in Beweging* vertelt het verhaal van dit dorp, dat bijna volledig wordt gesloopt en herbouwd. Wat doet de sloop en herbouw van een dorp met zijn bewoners? Wie komen 'goed weg' met nieuwbouw en wie hebben het nakijken?

Er werden ook vertoningen in het land gehouden gevolgd door een nagesprek – van Amsterdam tot Warffum. Een film van Saskia Jeulink, coproductie met Stichting Beeldlijn en Erfgoedpartners Groningen.

human.nl/bodeminbeweging

2DOC: VERDWAALDE VETERANEN

Praten over je demonen

Roy staat altijd 'aan', houdt alles in de gaten. Peter, militair verpleegkundige op negen missies, herkent onmiddellijk de angst in de ogen van veteranen – waarachtige angst. Jaap mediteert en zingt om zijn gedachten onder controle te houden. Eerlijk en kwetsbaar praten Nederlandse veteranen met chronische PTSS over hun demonen en hoe ze volledig vastliepen na hun diensttijd. Het leger was hun leven: wie zijn ze, zonder pak, na hun militaire uitzendingen? Regisseur Marjoleine Boonstra verbeeldt hun intense ervaringen. human.nl/verdwaaldeveteranen

Laura, Rachel
en Rosalba
namen het recht
in eigen handen

2DOC: LOOK WHAT YOU MADE ME DO

Overleven door te moorden

'Van jongs af aan wordt je als vrouw geleerd dat je je woede moet onderdrukken, dat woede niet vrouwelijk is. Ik wilde een film maken die langzaam explodeert, niet genuanceerd en rationeel, want woede kent geen nuance.'

Coco Schrijber maakt een film over angst, over woede en over een besluit. Dat resulteerde in *Look What You Made Me Do*, waarin ze vrouwen aan het woord laat die hun gewelddadige relatie overleefden door moordenaar te worden: Laura pakte een mes, Rachel een pistool en Rosalba mixte gif door de gehaktballetjes van haar man. Tussen de verhalen dweilt een schoonmaker het bloed op van een vermoorde vrouw. Elke week heeft hij wel een klusje of twee. Laura, Rachel en Rosalba behoren door hun daad niet tot de ruim 30.000 vrouwen die jaarlijks worden gedood door hun (ex-)partner. Ze hebben het overleefd.

In de pers

Veel aandacht in de (inter)nationale pers: *Business Doc Europe* en *Screen Daily*, *Opium* op Radio 4, *Kunststof* op Radio 1, *Nieuwsuur*, diverse kranten. Dana Linssen in *NRC*: 'Een woedende film, eentje die vijf jaar na #MeToo de woorden van die andere hashtag herhaalt: #TimesUp.'

KLIK
HIER

BIJ ONS OP HET AZC

Bewoners tussen hoop en vrees, betrokken medewerkers

'Vanuit de onbekendheid over azc's ontwikkelen mensen eigen gedachten over hoe het eraan toegaat op een azc. Dit strookt niet altijd met de realiteit. Door een kijkje te geven binnen het centrum, willen we laten zien dat het op heel veel plekken goed gaat. Want het onbekende maakt ook een beetje onbemind. Dat een bewoner de hele dag op bed ligt te wachten, is een achterhaald idee.' Aan het woord is Jeroen Peeters, locatie-manager van het azc in Zutphen, waarvan de deuren wijd voor ons opengaan. We volgen de bewoners tussen hoop en vrees, in hun verlangen naar acceptatie en een vrij en veilig bestaan. Medewerkers delen hun toewijding en inspanningen om deze overgang zo goed mogelijk te laten verlopen.

Een intiem portret van heel 'gewone' mensen, die samen leven onder een glazen stolp.

**KLIK
HIER**

IMPACT

De serie werd goed bekeken en trok veel aandacht van de media. Een kijkersreactie: 'Wat is dit ongelooflijk mooi en integer gefilmd. Ik werk als ziekenhuisverpleegkundige en op de verloskamers hebben we heel veel mensen van het azc gehad. was enorm benieuwd hoe het daar zou zijn. Nu heb ik een beetje een indruk gekregen. Veel momenten met kippenvel.'

ROOSEN EN BORST

gaan weer een stap verder

In al hun vorige programma's rondom dementie wilden 'cowboys' Adelheid Roosen en Hugo Borst zo dicht mogelijk bij mensen met dementie komen. Meermalen werden ze geconfronteerd met de pijnlijkheden en dilemma's rond het levenseinde. Dit is ook het thema van de nieuwe serie. Hoe kun je zo goed mogelijk naar de dood toe werken? Wat zijn de mogelijkheden en wat komt er terecht van de wens om waardig te sterven?

Kan een mens met dementie waardig sterven?

HUMANE ECONOMIE De 24-uurseconomie en het consumptisme: wat vragen die van de mens en de planeet?

WAT HOUDT ONS TEGEN?

Wat is er nodig om écht te verduurzamen?

'Mensen lijken zich er steeds meer van bewust dat minder vlees, minder vliegen en minder verspillen beter is voor het milieu, maar het lukt nauwelijks om ons gedrag te veranderen', zegt onderzoeks-journalist en bedrijfskundige Jeroen Smit. 'Onze economie gaat nog steeds vooral om meer geld verdienen. De meeste mensen hebben natuurlijk helemaal geen zin om zich met het einde van de mensheid of de wereld bezig te houden.' Maar de grenzen van wat onze planeet aankan, zijn in zicht. Om het tij te keren moeten we anders reizen, anders eten, anders produceren. Er is een ingrijpende transformatie van onze economie nodig. In *Wat houdt ons tegen?* onderzoekt Smit samen met klimaatjournalisten Daphné Dupont-Nivet en Jaap Tielbeke wat nodig is om écht te verduurzamen.

**KLIK
HIER**

IMPACT

Naar het programma keken in totaal 1,4 miljoen mensen. De pers was lovend. *Trouw*: 'De HUMAN-serie laat zien waarom we intelligente en vooruitdenkende overheden nodig hebben, die ferme beslissingen nemen voor het nut van het algemeen.' Zelfs *Autoweek* stelde na de uitzending het nut van de SUV ter discussie.

Jeroen Smit:
'Echte leiders moeten het voortouw nemen en andere keuzes maken'

HET GROTE GROENE IDEE

Superslimme ideeën om de planeet te redden

Bevlogen uitvinders en creatieve koppen presenteren aan een vierkoppig panel onder leiding van Harm Edens de leukste en beste oplossingen voor het klimaatprobleem. Zo maakt Zsofia kleding en textiel van mensenhaar. Vele malen schoner dan wol en net zo sterk als staal! Thibaud koopt voor een eerlijke prijs groente en fruit dat anders door boeren wordt weggegooid vanwege een afwijkend gewicht, formaat of kleur. Philippe vond een douche uit die het warme water van de vorige douchebeurt opslaat zodat je de volgende keer direct warm water hebt. Energie en waterbesparend, tot zo'n 4000 liter per persoon per jaar. Ermi wil naast zonne- en windenergie ook plantenenergie opwekken. Lopen we straks door parken die verlicht worden door de planten om ons heen?

**KLIK
HIER**

STAAL

Over een oude industrie in een nieuwe tijd

Na een eeuw staalproductie in de duinen van Wijk aan Zee staan de streekbewoners lijnrecht tegenover elkaar. Voor veel IJmonders is de fabriek hun leven en hun brood. Zij zien het rokende gevaarte in de duinen als vanzelfsprekend onderdeel van het landschap. Maar andere – vaak nieuwe – bewoners maken zich ernstig zorgen over hun gezondheid. Rechtszaken en reorganisatiedreigingen drijven de zaak op de spits. Het wordt buigen of barsten. Maar voor wie? *Staal* is een serie over wereldproblematiek op de vierkante kilometer. Hoeveel zijn we bereid te offeren voor essentiële industrie? Wie zijn de winnaars en wie de verliezers?

Het gevaarte
Tata wordt
gekoesterd, of
juist diep gehaat

Dit maakte HUMAN in 2023 óók:

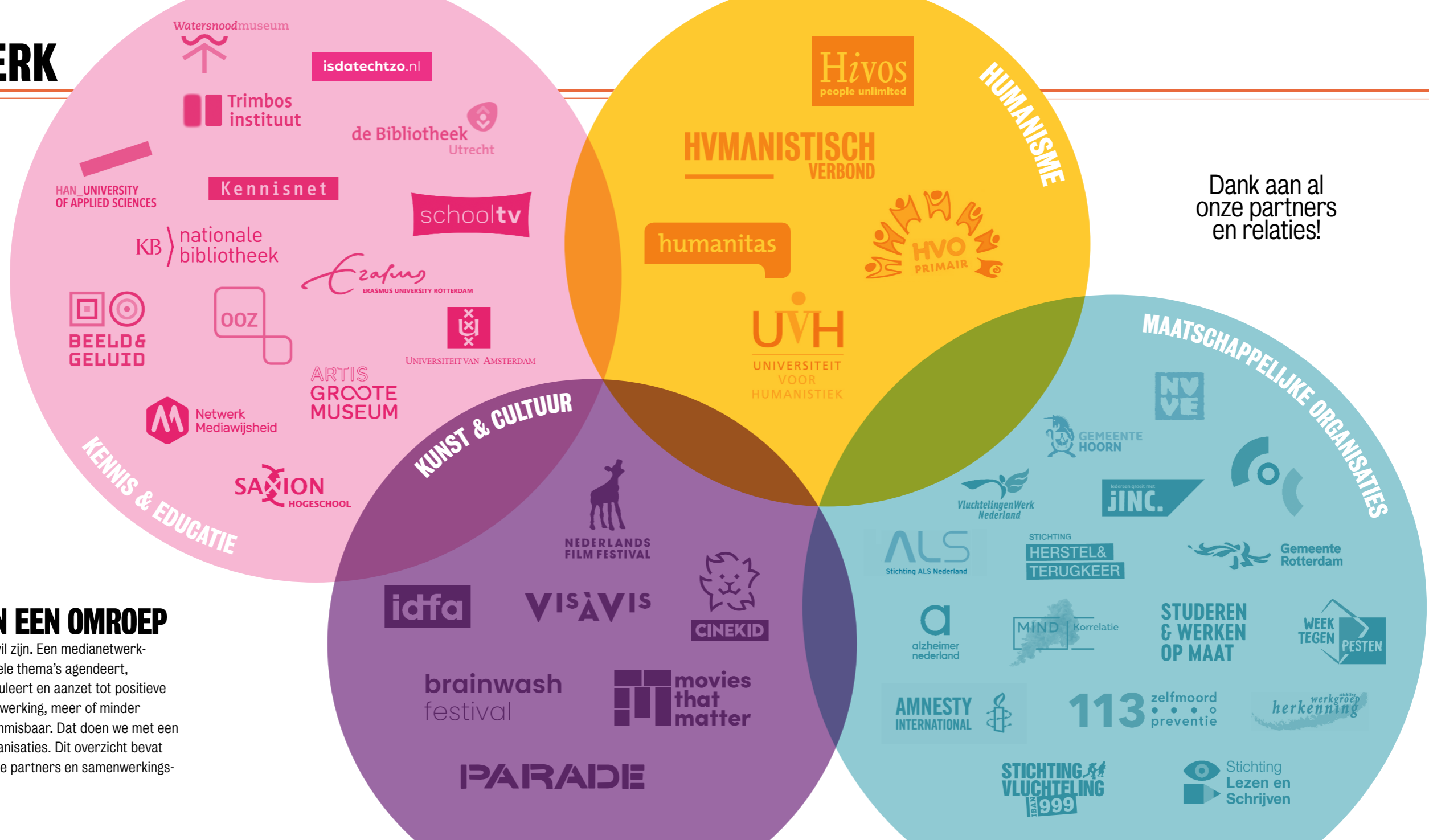
2Doc: Sheila versus de Staat
2Doc: Slotakkoord
2Doc: Tegen de Tijd
2Doc: Zorgelijke Tijden – De Musical
2Doc Kort: Baby Stress in China
2Doc Kort: Bordercross
2Doc Kort: De Stad, het Standbeeld en het Slavernijverleden
2Doc Kort: Irma waar ben je?
2Doc Kort: Mama weet het zeker
2Doc Kort: Opvang Sint-Petersburg
2Doc Kort: Russische Woorden
2Doc Kort: Terug naar Oekraïne
2Doc Kort: Vrouw en Recht
3FM HUMAN – In het hoofd van
3Lab: Sjiem de Friemel
3Lab: Tessel in Cyberspace
Brainwash – Altijd Aan
Brainwash Bits
De Publieke Tribune
FilmLab: Merhamet
Help! Wie wil het volk vertegenwoordigen?
Onzin
Spoken Word Sessies 2023
Teledoc Campus: Simpele Dromen
Vriend of Vijand
Wat blijft podcast
Wat blijft radio

Help HUMAN bij de totstandkoming van agenderende onderzoeksjournalistiek, prijswinnende (documentaire)series en blikverruimende programma's.

**STEUN ONS, ALS DONATEUR OF VRIEND.
U LEEST ER ALLES OVER OP HUMAN.NL/STEUN**

NETWERK

Dank aan al onze partners en relaties!

MÉÉR DAN EEN OMROEP

Dat is wat HUMAN wil zijn. Een medianetwerk-organisatie die actuele thema's agendeert, bewustwording stimuleert en aanzet tot positieve verandering. Samenwerking, meer of minder intensief, is hierbij onmisbaar. Dat doen we met een breed palet aan organisaties. Dit overzicht bevat een selectie van onze partners en samenwerkingsrelaties in 2023.

HUMAN

Mis niets van HUMAN. Abonneer u op de HUMAN Nieuwsbrief. Al 70.000 anderen gingen u voor. Ga naar human.nl/nieuwsbrief